

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De sacramento ordinis [et] de dignitate sacerdotum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

De sacramēto

Utrum sacramēto facere irreuerentiā p aliquaz
immūdiāz: nisi z ipi haberēt lucida in/
terualla in qbus sacramēta recognosce/
rent. Itē querit. vtrū extrema vinctio
possit iterari. Rūdeo fm Tho. in. iij.
dist. xxiij. Iterari pōt sine aliqua iūria
sacramēti. qz nō habet effectum ppetuū
eo q sanitas corpis z mētis que sunt ef/
fectus eius amitti pōt. In eadē quoq;
egritudine iterari pōt: si pmo qdem sit in
periculo mortis z euadat. z post recidi/
uū patiat. qz erit qsi alia infirmitas. Et
sitr si sit egritudo diuturna: vt hydropi/
sis. qz tunc debz fieri quādo videt p du/
cere ad periculū mortis. z si illud piculū
mortis euadat eadē infirmitate durāte
et postea ad silēm statum reducat: iterū
potest inūgi. qz iā est alius infirmitatis
status. q̄uis sit eadem infirmitas. Et
notandū q magister in ppendio theolo/
gice veritatis dī. qn̄ sepe q̄s ad mortē
ifirmatur: sepe p̄ inūgi. h̄ in vna ifirmi/
tate nō debet aliq̄s bis inūgi: nisi eadez
ifirmitas vltra annū p̄trahat: ita q in
vno āno p̄ter vnā infirmitatē nequa/
q̄ bis inūgatur. Sed Bonauētura su/
p q̄rto redarguit hoc dices. Absurdū ē
q sacramēta regulent fm motū astrozū

Effectus extreme vinctōis **B**
Querit quis sit effectus extreme
vinctōis. Respōdeo q est q̄dru/
plex. quoz duos ponit beatus
Tho. sup. iij. di. xxiij. z alios duos ma/
gister in ppendio theologicē veritatis.
Prīmus effectus z p̄ncipalis fm beatū
Tho. est sanatio q̄dam spūalis q̄ dat
p̄tra quādam debilitatē vel inepitūdi/
nem q̄ in nobis relinquit ex p̄ccō actua/
li vel originali. p̄tra quā debilitatez hō
roborat p hoc sacramētū. qz hoc robur
grām facit q̄ nō patit secū p̄ccm̄. Ideo
ex p̄sequēti si inuenit peccatū aliq̄d veni/
ale vel mortale q̄ad culpā tollit ipm̄ dū
mō non apponat ober ex p̄te recipiētis
Sedarius aut effectus est sanitas cor/
palis. h̄ac tñ nō inducit nisi fm q̄ exp̄e/

dit ad finem p̄ncipalez. s. spūalem sana/
tionē. z tūc sp̄ eam inducit. dūmō nō fit
impedimentū ex p̄te recipiētis. z licz in
ip̄o multe fiāt inūctiones: vltima tamē
est formalis respectu oīm p̄cedētium. z
agit in virtute earum. Et ideo in vltima
vinctōne gr̄a infundit que effectū sacra/
mēti p̄ebet. Nec br̄is Tho. **T**er/
tius effectus fm magistrū in ppendio the/
ologicē veritatis est. q̄ valz hoc sacramē/
tum ad deuorōem excitādam. **Q**uar/
tus effectus est. q̄ valet ad velociorē trā/
situm ad celum

De sacramēto

ordinis. z de dignitate sacerdotū **A**
Quis estis genus electū. rega/
le sacerdotū. gēs sancta. p̄p̄s
acq̄sītōis. i. Pe. ij. In istz ver/
bis ostēdit nobis br̄is petr̄
p̄rogatiuā z dignitatez ordinis sacro/
dotalis. Et licz oēs hoies sint genus dei
soli tamē sacerdotes sūt genus electuz a
deo. **U**n̄ sciendū. q̄ sicut sunt nouē cho/
ri ā geloz in celo. sic sūt nouē dignitates
sacerdotū. Prīma est. q̄ sacerdotes sunt
sup omnes reges z p̄ncipes terre. **H**ie/
re. i. Ego p̄stitūā te sup oēs gentes z re/
gna vt euellas. s. malos mores z vicia. z
dissipes hereses. z edifices bona opa. z
plātes p̄tutes in aīabus. Itē pz. qz dig/
nitas sacerdotalis habz reges facere et
p̄secrare. sed oēs reges nō p̄nt sacerdotē
facere. In signū q̄ maiores sint: tūc non
est iam p̄nceps a deo potēs qn̄ tenet cer/
uicem suā in p̄fessione humiliare coram
sacerdote loco dei. qz est vicarius eius.
Un̄ breuif de^o exaltauit sacerdotes su/
per oēs hoies. **U**n̄ q̄dam doctor. Sa/
cerdos ē altior regibz. felicioz angel. cre/
ator creatoris. **S**cdō honorauit eos
in t̄palibz. qz illa q̄ de^o sibi reseruauit. s.
decimas. oblatōes. restamēta. z p̄miti/
as. z alia patrimonā crucifixi: gratis il/
lis p̄tulit p̄ sustentatōe corpis. vt illi sine

labore cū alios hoīes laborare oportet
 p̄ sustentatōe corporis quieti⁹ dō serui/
 ant in spūalib. **T**ertio hōrauit eos
 in emunitatē p̄ferendo. q̄ null⁹ fren⁹ p̄n
 cep̄s sup̄ eos iurisdictionez habeat. nec
 rex nec p̄nceps. nec aliq̄s hoīm seculari
 um audeat manus suas violent in eos
 mittere. etiā in minimū. i. i. acolitū. **O**p
 positū faciēs ex facto est excōicatus ma
 iori excōicatione tam in celo q̄ in terra
Sic et̄ p̄tegit eos: q̄ nullus audeat ei
 os p̄turbare verbis vel factis. **Q**uō dñs
 opprobriū ill' illatū q̄si sibi reputat sc̄m
Un dñs dicit p̄ p̄ham **I**acha. ij. **Q**ui
 tetigerit vos tāgit pupillā oculi mei. p̄s
Nolite tangere x̄pos meos. z i p̄phetis
 meis nolite malignari. **Q**uare etiā nec
 verbis sunt molestandi: s̄ honorādi: vt
 dicit dñs ad moysen z aaron. **B**ndicaz
 bndicētibus vos. **U**n **H**en. de firma.
 sup̄ q̄rto p̄cepto dicit. **V**e illis q̄ sac̄do/
 ribz z religiosis detrahūt z diffamāt rur/
 sus crucifigētes filiū dei i semetips. vt
 ait ap̄ls. **D**etrahētes ei sacerdotibz x̄p̄z
 coronāt. inferētes eis iniurias x̄pm cru
 cifigūt. **C**ōuiciātes eos: x̄pm z spūunt.
Exprobriantes eos z hūtes eos exofos
 christū lancea transfigūt **U**n etiā ab ec
 clesia sacerdotes sunt p̄uilegiari intātū
 vt quicūq̄ z libertatē cleri statuta faci/
 unt vltalia fiant. excōmunicatōez iur
 runt. **I**tē null⁹ principū seculariū audet
 exactōes facere in clez. **I**tē nec aliq̄s de
 bet pedagū recipere a clericis. alias in/
 currunt sniam excōmunicatōis nec a p̄/
 dicta excōmunicatōe absoluti p̄nt: nisi
 plene restituerint **Q**uarto honorauit
 eos in hoc q̄ cōmisi eis aīas fidelituz. i.
 ecclesiam sc̄am. **U**nō **C**hriso. **C**elo et
 angel' z omī creatura honorabilior ē ec/
 clesia. **X**ps ampli⁹ ecclesiam diligit q̄ se/
 ip̄m. **U**n venit de celo in frā. z 33. anis
 p̄ ea fuit. z tandē amarā mortē p̄ ea
 sustinuit. **E**t tā dat ei corpus suū i cibū
 z sanguinē suū in potū. **E**t post hāc vi/
 tā dat ei seip̄m in celo in p̄mū. **I**n super

hāc dilectā ecclesiam cōmisi sacerdotibz
 cū oibz donis. i. sacramētis. **S**ol⁹ enim
 ordo sacerdotal' ex officio hz baptizare:
 q̄uis in necessitate cuiuslibet liceat. **I**tez
 solus hz p̄ferre sac̄m p̄firmatōis. **I**tez
 solus hz p̄fessiones audire: z a p̄ccis ab
 soluere. z p̄nias inūgere. vñ **J**ohis. 20.
Accipite sp̄m sc̄m z quoz remiserit' pec/
 cata remittunt eis. **I**tez sol⁹ hz p̄rigere
 sac̄m extreme vnctōis: z sic de alijs **I**n
 hac dignitate incomphēsibili eos hono
 rauit singularit' p̄ oibz hoībz **U**n **D**af
 s. **V**os estis lux mundi. **S**ic mund⁹
 nihil est sine luce. sic ecclesia nihil sine sac̄/
 dotibz. **Q**uinto hōrauit eos i hoc q̄
 vult vt districte obediat eis loco sui ab
 oibz hoībz cuiuscunq̄ stat⁹ z p̄ditōis fu
 erint. **L**uc. x. **Q**ui vos audit me audit.
 z q̄ vos sp̄nit me sp̄nit. **A**ug⁹. **Q**uicq̄d
 nō hz: pastoris est p̄hibere nefiat. greg⁹
 audire neficiat. **E**rgo obediendū ē eis
 tāq̄ x̄po q̄n p̄cipiunt hoībz ieiunare. fe
 stiūare: z sic de alijs. **I**do cōminat dñs
 inobediētibz z rebellibz **D**eut. i. 7. **Q**ui
 sup̄bierit: nolēs obedire sacerdotis im/
 perio morte moriat. **E**xemplū d̄ dathā
 abyron. z chore. q̄ rebelles fuerūt moy
 si z aaron. **E**t fra se aperuit: z viuos ei
 os absorbit. **S**exto honorauit eos
 dādo eis potestātē ligādi z soluēdi. ma/
 thei. 18. **Q**uodcunq̄ ligaueris super t̄
 rā: erit ligatū z in celis. z quodcunq̄ sol
 ueris sup̄ t̄rā. zc. **H**ec p̄tās ligādi atq̄
 soluēdi vno mō intelligit de excōicatioe
 q̄ est gladi⁹ spūal'. z est multū timenda
 p̄t' q̄nq̄. hoc quere. 4 **I**lk. **A**lio modo
 hec p̄tās intelligit de absolutōe p̄ccoz.
Un ep̄s q̄n ordiat sacerdotes exufflat
 in eos dicēs illud. **J**ohis. 20. **A**ccipite
 sp̄m sc̄m. quoz remi. pec. zc. **B**
Septimo honorauit eos i hoc: q̄ no
 minant in sc̄pturis sanctis angeli. **U**n
Breg⁹. **D**ēs qui sacerdotij noīe cēsent
 angeli nominant. **Q**uare sūt angeli no
 minant: **R**ūdeo: qz hūc similitudinem
 cū angelis. **P**rimo. qz officium angeli ē

De sacramento

ministrare dōz hoīb. Quia s̄m Aplm
Omnes sunt administratorij spiritus. Sic
z sacerdotes habent ministrare dō die
noctūq; z hominib; cum sacramentis.

Secūdo q; angelus est vita purus sic et
quilibet sacerdos tenet esse castus: q̄ est
vita angelica. Amb. Qui nō nubūt ne
q; uxores ducūt sicut angeli in trīs sunt
Damascen. li. 4. Nuptijs abstinentia
est angeloz imitatio. Tertio angeli ha-
bēt informare z ammonere oēs p bonā
inspirationē. sic z sacerdotes p v̄bz dei
Quarto angeli habēt deū laudare. ps.
Laudate deū oēs angli. Sic z sacerdo-
tes q̄tidie sub p̄ccō mortali tenent psol-
vere seprē horas canonicas i laudē dei.

C Octavo honorant eos i h q
sacerdos aliq̄ mō est s̄lis marie virgini.
Primo: q; sic brā maria p q̄nq; v̄ba cō-
cepti ihm xpm. Lu. i. Fiat mihi s̄m ver-
bū tuū. sic sacerdos p̄ficiat p q̄nq; v̄ba ve-
rū corp⁹ xpi. Et sic i mediate post p̄sensū
marie fuit totus christ⁹ in vtero ei⁹. sic i
mediate post p̄lationē verborū p̄secrati-
onis transsubstantiat panis in verū cor-
pus xpi. Secūdo sic brā virgo post p̄ruz
christū portavit in manib; suis: z in p̄se-
pe collocavit. et eū ecōverso leuavit Sic
sacerdos post cōsecrationē leuat xpm. z
locat eū ecōverso. z portat. z tractat eū
manib; suis. Tertio sicut brā virgo fu-
it sacrificata in vtero anq̄ cōcepit xpm p̄s
Sacrificavit tabernaculū suū altissim⁹.
sic sacerdos antea ordiat anq̄ p̄secrat.
q; sine ordie nihil cōsecraret Ergo late⁹
q̄ntūcūq; sc̄tis nihil ageret: et si v̄ba cō-
secratōis p̄ferret. **D** Nono hono-
rauit eos sup angelos. z et; aliq̄ mō sup
dignitatē brē marie virgīs Primo in di-
gnitate custodie. Sacerdos em̄ h; cu-
stodire p̄les aīas. sic eps totū episcopa-
tū. papa totū mundū. pleban⁹ totā par-
rochiaz. Bern. **O** q̄ digni custodes q̄
tā sollicitate p̄uigilat: vt aīa sibi creditas
a morte et na custodiāt. S; angelus tā-
tū habet custodire vnā aīam. Bernar.

Magna dignitas aīarū: vt vnaqueq;
ab ortu n̄itarū in custodia sui habeat an-
gelū deputatū. Secūdo in sumendo z tā-
gēdo corpus xpi. Angeloz em̄ est vidē
deū Dat. i. 8. Angeli eozū sp̄vident fa-
ciē patris mei q̄ in celis est. S; in h sac-
dos maior ē angelo. q; ille videt. iste autē
tractat: z cū hoc sumit. qd nūq; sic datū
est alicui anglo q; sic sumat. h̄ sufficit ei
deū cōtemplari. Tertio in cōsecrādo cor-
pus christi. In hoc sacerdos nō solū an-
gelos. h̄ etiā virgiem mariā m̄rem chri-
sti aliq̄ mō p̄cellit. **O** et nec alicui ange-
lo data est talis potestas p̄ficiēdi corp⁹
xpi. Vñ minimus sacerdos in trīs p̄or
hoc qd nō p̄t maximus angelus in celo
Bern. **O** veneranda dignitas sac̄dotuz
in q; manib; dei filius tāq; i vtero vir-
ginis incarnatur. Greg⁹. Ille q̄ creauit
me: dedit mihi creare se mediatē me. **O**
venerabilū manūū sc̄ritudo. z felix exer-
citiū. vbi sac̄dos tractat dei filiū. Aug⁹
dicit q; in cōsecratione sacre hostie tota
curia celestis sibi seruit: z dñs celi ad euz
descēdit. Amb. sup lucā. Non dubites
assistere angelos qñ assistit xps in altari.
S; qñ immolat. Vñ xps p̄t dicere cui
bet sacerdoti illd̄ Esa. 5. Quid vltra de
hui faceret non feci. zc.

D e malis sacerdotib; fornicarijs
et p̄cubinarijs.

Querit vtz ordiat⁹ ex̄is in p̄ccō
mortali possit sine p̄ccō vti ordi-
ne suscepto. Rūdeo s̄m Tho.
in. 4. di. 24. Nō p̄t. nā fac̄ ē illud p̄ce-
ptū. Deut. 16. Iuste qd iustū ē exeqr̄is.
Indigne em̄ sac̄ p̄tractat. Neq; i h̄ ali-
q̄s p̄t disp̄sare. q; ē de iure naturali: vt
hō sc̄tā sc̄tē p̄tractet. Vñ tal̄ q̄tiēs actū
alicui⁹ ordis facit peccat mortalit̄. vt q̄
tāgit res sacras q̄li suo v̄rēs officio pec-
cat mortalit̄. Sec⁹ at si aliq̄ necessitate
aliq̄d sac̄ū p̄tingeret v̄l exeqr̄et i illo ca-
su q̄ etiā laicis liceret: puta si baptizac̄
in articulo necessitat⁹ v̄l corp⁹ xpi d̄ terra
colligeret. Cōcordat Al. z Raymūd⁹.

Sciendū q̄ ex tā dictis certissime cō/ stat q̄ sacerdos fornicari? etiā q̄ntūcū/ q̄ occulte? v̄l etiā sacerdos exns sciēter in quocūq; peccō mortali nō dū peccāri tus nec dignā agēs p̄niam vt optet i eo q̄ baptizat ā absoluit? sc̄itētes v̄l p̄dicat aut m̄rimonia solēnzat: vel sacm̄ eu/ charistie v̄l extreme vnctionis p̄bet. vel mortuos sepelit. aut mulieres post ptuz iroduc̄. v̄l aquā. v̄l salē i d̄nica exorci/ zat. aut p̄lm̄ aspgit. v̄l cādelas in festo purificatiōis aut ramos i die palmaz v̄l ignē aut cereū v̄l baptismū in vigilia pa/ sche v̄l p̄thecostes b̄ndicit. v̄l q̄d ma ius oib; his ē missaz celebrat. aut sacm̄ eucharistie p̄secrat atq; sumit. In oib; istis nec nō actib; alijs q̄ sacris ordinib; h̄ annexi. aut in q̄libet ip̄oz singularit̄ quēlibet exercēdo peccat mortalit̄. Et toties q̄nties aliq̄ actū vt minister ecclē exequit̄ z exercet sic ex dicit̄ sc̄i Tho. d̄ agno. vt sup̄ manifestissime cōprobat ac etiā nō solū in p̄scriptis actib;. h̄ etiā fm̄ Dionisiū q̄n̄ z q̄ntiens ad aliquem h̄mōi actū exercendū aliquā vestē iduit siue sumit. v̄l albā v̄l manipulū v̄l sto lā aut casulā. aut alias sacras vestes cō/ munis v̄l diuisim. Q̄d reuera sat̄ ē hor rendū z stupēdū atq; etiā p̄iculosuz val/ de. In talib; videlicet statu atq; dignitate totz tātis crimib; subiacere atq; i p̄lica/ ri. Q̄n̄ nō i merito d̄r. Quāto altior gra dus tāto sublimior casus. **S**acerdos incōtinēs z fornicari? ē suspēsus ip̄o iure. z missa ei? nō debet audiri. vt p̄ extra de cohabitatiōe clericoz z mul/ erū. c. vestra. Audiēs āt missam ei? pec/ cat mortalit̄. fm̄ Tho. i. x. q̄dlibet o. q. 8. Hoc āt ielligit̄ de publicis fornicā/ rijs. Querit̄ si talis celebret: v̄l fiat ir/ regularis. R̄ndeo q̄ sic. **H**ec Wilhelms? Querit̄ v̄l ep̄s possit cū talib; disp̄sa/ re. R̄ndeo q̄ sic. Ex q̄ disp̄satio in h̄ ca su nō est p̄hibita. Et iura q̄ inueniunt̄ in p̄trariū illa p̄tēdūt̄ suspēsō ab hoīe: nō a iure. q̄ iura benigni? solēragē q̄

hoīes. **H**ec Wilbel. Querit̄ v̄l clerici q̄ expēdūt̄ patrimoniu crucifixi cū meret/ tricib; teneant̄ ad restitutiōem. R̄ndeo q̄ clerici q̄ res ecclē dāt nō solū meret/ ricib;. h̄ etiā h̄strionib; v̄l et suis p̄lagu/ neis nō p̄t̄ naturā sustērandā. h̄ vt fact ant eos diuites de patrimonio crucifixi raptōres sunt. z tenent̄ ad restitutiōem.

Querit̄ v̄n faciāt restitutiōem. R̄ndeo si h̄nt patrimoniu seclare. v̄l ali q̄d de artificio vel labore manuum: de istis possunt restituere. Sed de reb; ec/ clēsiē sufficit restituere q̄z quicq; d̄ eis su perest sc̄z sup̄uictū z vestitū. hoc debet dari pauperib;. Nisi tūc subtraherēt̄ si/ bi de necessarijs. v̄l nisi res quas habu erunt d̄ patrimonio vel de artificio expē dissent̄ in v̄sus ecclē. **H**ec Wilhelms. Q̄ntū concubine sacerdotū teneant̄ re/ stituere que a sacerdotib; pro tali illicito ope recipiunt. Respondeo h̄z Raymū dum q̄ sic. Nam fornicarie z huiusmo/ di turpes persone tenent̄ restituere ip̄sē ecclē: nisi forte eis fuerit datum causa es lemosyne in summa necessitate. q̄ tunc fuit debitū. **I**dē Hostien. Queritur. si notori? fornicator possit absoluerē. R̄n/ deo q̄ non. q̄ suspēsus ē quo ad se z etiā quo ad alios. vt habetur extra de coha bitatiōe clericoz. c. questum. Et sciēdū q̄ magister in cōpendio theologicē veri tatis dicit̄ q̄uis oēs sacerdotes habeāt clauēs: nō tū omnes p̄nt ligare z soluere sicut excommunicati. suspēsi z heretici damnati. hoc āt non est p̄ defectū or/ dinis: sed quia non habet̄ materiaz. sc̄z subditos qui auferūt̄ eis cū ex cōmū/ canē. possunt tamen baptizare. q̄ hoc ē sacramētū necessitatis. possūt quoq; ta les eucharistiā p̄secrare. q̄ hoc substan tialit̄ adheret ordini. ligare autē z soluere adheret ordini accidentalit̄.

De sacramento matrimonij.

Matrimonium honorauit deus multipliciter. Primo in hoc. q̄ ipse per se instituit. Secundo.